

In memoriam

akademiku prof. dr. Eugenu Pusiću, redovitom profesoru i predstojniku Katedre za upravnu znanost Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, profesoru emeritusu Sveučilišta u Zagrebu

Prije godinu dana jeli smo grožđe kod Vas doma, profesore

Bilo je puno jesenskog slada i skupljenog sunca, dodajući se kao začim našem razgovoru o poslu, razvoju novih upravnih studija, reformi hrvatske uprave, perspektivama Europske unije, našim mladima na Katedri i njihovu znanstvenom razvoju. I uživali smo u prolaznom trenutku.

Po subjektivnom dojmu, skoro bih rekao da je čitav period odkad sam upoznao profesora Eugena Pusića – tek jedan tren, toliko je brzo prošlo to vrijeme od gotovo 25 godina. Upoznao sam ga još kao student, tijekom priprema jedne studentske tribine o birokraciji održane 1986. Sastali smo se, uz članove upravne grupe, tek nekoliko puta. Nakon održane tribine uslijedio je moj poslijediplomski studij, zatim magisterij i doktorat znanosti. Tad mi je profesor Pusić rekao: »Ivane, postali ste članom familije.« I dok me je prije toga doživljavao kao studenta koji se tek treba dokazati, nakon toga naši su kontakti bili opušteniji a odnos ravnopravan, u ljudskom smislu. Ne i u znanstvenom, gdje je profesor, po prirodi svojeg iskustva, dugogodišnjeg bavljenja teorijskim i istraživačkim radom te osobnog znanstvenog razvoja, kao i općenito izvrsnog obrazovanja, bio stalna pokretačka snaga. Uglavnom, nakon toga su naši razgovori uvijek bili začinjani kakvim voćem, bajaderom, pokatkad čak i konjakom.

Profesora Pusića poznajem zapravo tek od njegove sedamdesete godine, kad je po nekim uobičajenim standardima završio svoj radni vijek. Dotad je objavio 26 knjiga te preko 700 znanstvenih, stručnih i drugih radova. Nakon toga on je međutim objavio još toliko knjiga i radova da bi samo to bilo za još nekoliko znanstvenih karijera, ne samo za još jednu.

Po preliminarnim podacima koje je profesor Pavić prikupio prije tri godine, profesor Pusić je poslije umirovljenja objavio još 16 knjiga te više stotina drugih tekstova. Sveukupno je dakle objavio 42 knjige, ne računajući ponovljena izdanja udžbenika, te oko tisuću bibliografskih jedinica. Opus

koji ga kvalificira, mislim, kao jednog od najplodnijih znanstvenika u području društvenih znanosti u Hrvatskoj, ali i u svjetskim razmjerima!

Profesor Pusić je vrlo poznato ime u svjetskoj znanosti javne uprave, organizacijske teorije, socijalne politike i socijalnog rada, prava, politologije i društvenih znanosti uopće. Kao gostujući profesor držao je predavanja od Berkeleyja i Stanforda preko Beča i Amsterdama do Tokija i Bandunga. Krug mjesta gdje je držao izlaganja na znanstvenim konferencijama još je puno širi. Puno je knjiga i radova objavio u inozemstvu, održavao je dobre odnose s najuglednijim profesorima širom svijeta, puno je putovao.

No, nije bio tek znanstvenik, bio je *angažirani* znanstvenik. Dovoljno je podsjetiti da je bio član izvršnog odbora te predsjednik i potpredsjednik jedne značajne međunarodne organizacije, *International Council on Social Welfare*, još 1950-ih i 1960-ih te da je kao savjetnik glavnog tajnika i ekspert različitih tijela Ujedinjenih naroda pomagao u mnogim zemljama.

Slično je radio i na domaćem terenu. Bio je aktivan i oštrouman analitičar okolnosti, ali i pedantan znanstvenik i istraživač stvarnosti. Grupa profesora Pusića obavila je doista masovna znanstvena istraživanja javnog upravljanja u Jugoslaviji pokazujući mnogobrojne slabe strane tadašnjeg sustava. O njima nam je otvoreno govorio na svojim predavanjima – tako je o nužnosti uvođenja višestranačkog sustava govorio puno prije nego što su se političari to usudili i pomisliti.

Bio je izvan ideoloških matrica, mislio je svojom glavom. I bio je hrabar svoje misli ne samo izreći nego staviti na kušnju kritike najboljih drugih mislećih ljudi. To pokazuje čvrstoću i integritet koji je svima nama, njegovim studentima, davao i još uvijek daje snage zastupati ono što je razumno i etično, bez obzira na okolnosti i pritiske.

Kao nastavnik, profesor Pusić je obrazovao i odgojio iznimno mnogo studenata svih razina, od diplomatske do doktorske. Deseci generacija pravni-ka, politologa, stručnjaka za javnu upravu i drugih studenata svih razina slušali su predavanja profesora Pusića i učili po njegovim knjigama. Najbolje je priznanje u tome što baš izvrsni među njima najbolje razumiju ono što je Pusić predavao. Oni su tu, među nama, okupili su se da mu danas odaju počast. Oni predstavljaju veliku društvenu snagu, na mnogim su utjecajnim položajima, obavljaju odgovorne dužnosti.

No, kad se vide problemi našeg javnog upravljanja, nedostatni profesionalizam i niska razina znanja službenika, ne mogu se ne zapitati što je u ovoj zemlji pošlo krivo da ta ogromna snaga temeljena na empirijskom i pravnom znanju ne dolazi do izražaja, da hrvatsku javnu upravu i dalje muče dječje bolesti, da se tek pokušavaju usvojiti standardi modernog javnog

upravljanja, da se gotovo i ne pokušava uspostaviti sustav *obrazovanja* za rad u javnom sektoru kakav postoji u svim europskim zemljama, a i onda kad se pokušava, to ne ide pravim putem.

U znanstvenom radu profesor Pusić je bio sustavan i ambiciozan. Skupa sa svojim suradnicima sustavno je pratio, može se slobodno reći, svu svjetsku znanstvenu produkciju te je bio u tijeku s aktualnim znanstvenim razvojem, često sudjelujući u njemu zajedno s velikim imenima kao što su ona profesora Habermasa, Luhmanna, Marcha i drugih. Imao je velike znanstvene ambicije, želeći i tragajući za tvrdim znanjem, za pouzdanošću znanja u društvenim znanostima. Nažalost, tu razinu društvene znanosti nisu dosegle, a pitanje je mogu li je uopće doseći, zbog ograničenja u samom svojem predmetu.

Profesor Pusić je 2002. u knjizi *Upravljanje u suvremenoj državi* o stanju društvenih znanosti napisao (str. 241): »Možda su naša očekivanja od znanosti i njezinih mogućnosti uopće previše zahtjevna ... ma kakve bile šanse našeg konačnog doznavanja, jedno je sigurno: nećemo prestati postavljati pitanja i tražiti odgovore.« . Smatram da upravo to ostaje stalni i glavni moto nas koji ćemo se na Katedri za upravnu znanost dalje baviti proučavanjem javne uprave, ali podjednako i moto svih drugih društvenih znanstvenika.

Profesor Pusić je bio *čovjek*, pa bi mu se kao i svakome mogla naći neka zamjerka. Ali nije čas, vrijeme će nas sve pomiriti. A u tom proteku vremena bit će još mirisnog, slatkog grožđa i prisjećanja na uspomenu velikog znanstvenika, učitelja i čovjeka, profesora Eugena Pusića. Do susreta na nekom drugom mjestu, zbogom, poštovani profesore!

U osobno ime te u ime Katedre za upravnu znanost Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu iskrena sućut obitelji.

Ivan Koprić*

---

* Prof. dr. sc. Ivan Koprić, redoviti profesor i predstojnik Katedre za upravnu znanost Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i predsjednik Instituta za javnu upravu (full professor and head of the Chair of Administrative Science, Faculty of Law, University of Zagreb, and president of the Institute of Public Administration, Zagreb)